

VN zitten nog altijd met Kosovo in de maag, Axel Buyse, *De Standaard*, 24/03/2000

LEUVEN -- De oorlog om Kosovo die net een jaar geleden begon, heeft het debat over humanitaire interventies in een stroomversnelling gebracht. Maar tot een consensus over de voorwaarden waaraan die moeten voldoen, is het bijlange nog niet gekomen. Dat zegt de Leuvense professor Internationaal Recht Jan Wouters.

„VN-secretaris-generaal Kofi Annan vatte het dilemma in september, in zijn rede voor de Algemene Vergadering, goed samen", zegt Wouters. Het Navo-optreden tegen Joegoslavië miste een formele legitimatie, omdat de alliantie zonder VN-mandaat optrad. Maar er was de noodzaak om een halt toe te roepen aan een humanitaire tragedie die zich aan het ontwikkelen was. Annan suggereerde dat er in uitzonderlijke gevallen, als de Veiligheidsraad volledig geblokkeerd zit, iets moet gebeuren.

Vorige week kwam de VN-Universiteit in Tokyo met een rapport waarin nog eens de vinger op de wonde werd gelegd. „Er is het probleem van de bijna onvermijdelijke selectiviteit en de afwezigheid van criteria", zegt Wouters. „Rond de hele interventiezaak zitten wij nog in een compleet juridisch vacuüm."

De internationale gemeenschap heeft van Kosovo intussen een uniek VN-protectoraat gemaakt, waarbij allerlei instanties de wederopbouw netjes onder elkaar verdeelden. „Op papier ziet het er prima uit", zegt Wouters. In werkelijkheid lijdt de hele operatie onder de bevoegdheidsversnippering. En onder de onwil van de betrokken landen om voldoende middelen en mensen ter beschikking te stellen.

„Noodgedwongen is de hele operatie top-down opgezet", zegt Wouters. De internationale instanties leggen Kosovo een model van een multi-etnische samenleving en van goed bestuur op. Maar het blijkt aartsmoelijk om verzoening aan de basis tot stand te brengen. Het is angstig wachten op het kantelmoment waarop de Albanese Kosovaren de Kfor-troepen niet langer als bevrijders maar als bezetters zullen ervaren en ze navenant zullen reageren.

De ervaringen uit de oorlog zelf en uit de moeilijkheden die met de reconstructie gepaard gaan, hebben intussen wel een zweepslag gegeven aan het denken rond veiligheid en defensie in Europa. „Eindelijk is er het inzicht dat er tegen zo'n situaties preventief opgetreden moet worden", zegt Wouters. Hij verwijst naar het aparte EU-defensiebeleid dat uit de startblokken komt en naar de overtuiging dat er iets moet worden gedaan aan de economisch kloof die tussen de Balkan en de rest van Europa gaapt.

De hele affaire heeft ook de Navo aan het denken gezet -- zowel rond het gebrek aan militaire slagkracht als inzake de problematische politieke besluitvorming. De Navo stelt zich tot taak om allerlei nieuwe bedreigingen voor onze veiligheid -- internationaal terrorisme bijvoorbeeld -- te bestrijden. Maar is de organisatie daar wel klaar voor?

Er wachten de Navo, Europa en de Verenigde Naties overigens nog een keimoeilijke opgave, geeft Wouters aan. Geen enkele Albanese Kosovaar zal nog bereid gevonden worden om terug te keren onder Servisch-Joegoslavisch gezag. De internationale gemeenschap houdt officieel vast aan de stelling dat Kosovo een Servische provincie blijft. „Op termijn onhoudbaar", oordeelt Wouters.